

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/137/2000

OPINIE O INTEGRACJI POLSKI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, WRZESIEŃ 2000

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

OPINIE O INTEGRACJI POLSKI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ

- Od maja nieco spadła liczba zwolenników integracji Polski z Unią Europejską. Obecnie 55% ankietowanych (w maju - 59%) głosowałoby za wejściem naszego kraju do tej organizacji, a jedna czwarta (26%) byłaby przeciw. Pozostali respondenci (19%) nie mają wyrobionego zdania na ten temat. Od maja '99 poparcie dla członkostwa w Unii ulega niewielkim wahaniom (między 55% a 59%), jest więc w zasadzie stabilne.

- W ostatnich miesiącach nie zmieniło się przekonanie o potrzebie jak najszybszej integracji, rozumianej jako warunek przyspieszenia modernizacji gospodarki naszego kraju. Większość ankietowanych (58%) sądzi, że ze względu na stan gospodarki Polska nie jest jeszcze gotowa do zjednoczenia z UE. Za szybką integracją warunkującą postęp w naprawie gospodarki opowiada się o połowę mniej badanych (27%), a co ósmy (13%) nie ma zdania w tej sprawie.

- Pogorszyło się postrzeganie dotychczasowych stosunków Polski z krajami Unii. Obecnie co drugi ankietowany (50%, w maju - 44%) ocenia je jako korzystne przede wszystkim dla państw skupionych w tej organizacji. Za przynoszące profity głównie Polsce uważa je 6% respondentów (w maju - 8%), a za obustronnie korzystne 26% (w maju - 29%).

Negocjacje w sprawie członkostwa Polski w Unii Europejskiej weszły w decydującą fazę. Rozpoczęły się już rozmowy o rolnictwie, kluczowym problemie integracji z państwami Piętnastki. Jednocześnie w kraju przedstawiono założenia programu informacyjnego dotyczącego rolnictwa w UE, skierowanego do mieszkańców wsi. Strona polska podtrzymuje swoje stanowisko dotyczące gotowości wejścia naszego kraju do tej organizacji na początku 2003 roku. W tym celu powołana została Komisja Prawa Europejskiego, której zadaniem jest usprawnienie pracy Sejmu nad ustawami dostosowującymi nasze prawo do obowiązującego w Unii.

Mniej więcej w tym samym czasie wypowiedzi komisarza ds. poszerzenia UE, Güntera Verheugena, sugerowały - mimo późniejszych sprostowań - że jest on przeciwny szybkiemu poszerzeniu Unii i poprzez referendum w tej sprawie chce opóźnić lub wstrzymać cały proces. Wiadomo także, że podczas grudniowego szczytu w Nicei nie zostanie podana data przyjęcia nowych członków.

W tej sytuacji głosy niechętnie naszemu członkostwu w UE pojawiają się również w Polsce. Odżyły one częściowo także w związku z rozpoczętą kampanią wyborczą, gdyż niektórzy kandydaci do fotela prezydenckiego prezentując swoje programy sprzeciwiają się przystąpieniu naszego kraju do Unii.

Wyniki wrześniowego¹ sondażu przynoszą odpowiedź na pytanie, co społeczeństwo sądzi o integracji Polski z Unią Europejską.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (124) przeprowadzono w dniach 1-4 września 2000 roku na 1078-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

POPARCIE DLA INTEGRACJI

W ciągu ostatnich czterech miesięcy nieco zmalała liczba zwolenników integracji Polski z Unią Europejską. Obecnie 55% ankietowanych (spadek o 4 punkty) głosowałoby za wejściem naszego kraju do tej organizacji, a jedna czwarta (26%) byłaby przeciw. Niemal co piąty respondent (19%) nie ma wyrobionego zdania na ten temat. W ciągu ostatniego roku poparcie dla integracji podlegało tylko niewielkim wahaniom, można więc mówić o jego stabilizacji w tym okresie.

Tabela 1

Gdyby obecnie odbywało się referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, to czy głosował(a)by Pan(i):	Wskazania respondentów według terminów badań														
	VI '94	V '95	V '96	III '97	IV '97	VIII '97	V '98	VIII '98	XII '98	V '99	XI '99	II 2000	V 2000	IX 2000	
	w procentach														
- za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej	77	72	80	72	72	72	66	63	64	55	59	55	59	55	
- przeciw przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej	6	9	7	12	11	12	19	19	19	26	26	26	25	26	
Trudno powiedzieć	17	19	13	16	18	15	15	18	17	19	15	19	16	19	

Analiza deklaracji ankietowanych w poszczególnych grupach społecznych potwierdza wielokrotnie już diagnozowaną prawidłowość, że poparcie dla integracji sprzyja wyższy status społeczno-ekonomiczny badanych oraz młody wiek. Najwyższe wskaźniki aprobaty integracji rejestrujemy wśród osób z wyższym wykształceniem (76%), badanych osiągających najwyższe miesięczne dochody *per capita* w rodzinie (68%), zadowolonych z własnych warunków materialnych (66%), a także uczniów i studentów (75%) oraz generalnie ludzi młodych - do 24 roku życia. Wśród grup społeczno-zawodowych za wejściem Polski do Unii Europejskiej najczęściej opowiadają się przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (76%), ale także robotnicy wykwalifikowani (62%) oraz osoby pracujące na własny rachunek (61%).

Do grup najbardziej sceptycznie nastawionych należą rolnicy - ponad połowa z nich (53%) zadeklarowała zamiar odrzucenia integracji w referendum. Tym samym jest to jedyna grupa, w której przewagę mają przeciwnicy zjednoczenia z Unią.

W elektoratach partyjnych idea integracji cieszy się niezmiennie największym poparciem wśród sympatyków Unii Wolności. Najbardziej krytycznie nastawieni są potencjalni wyborcy PSL, wśród których dezaprobatą wejścia do UE przeważa nad aprobatą. Ponadto utrzymuje się nieco bardziej przychylny stosunek do integracji wśród sympatyków AWS niż w elektoracie SLD.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty grupowań politycznych	Gdyby obecnie odbywało się referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, to czy głosował(a)by Pan(i):		
	za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej	przeciw przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej	Trudno powiedzieć
	w procentach		
UW	79	14	7
AWS	67	21	12
SLD	60	27	13
PSL	35	50	15

Od maja nie zmieniło się przekonanie o potrzebie jak najszybszej integracji, rozumianej jako warunek przyspieszenia modernizacji gospodarki naszego kraju. Nadal większość ankietowanych (58%) sądzi, że ze względu na stan gospodarki Polska nie jest jeszcze gotowa do zjednoczenia z UE. Za szybką integracją warunkującą postęp w naprawie gospodarki opowiada się o połowę mniej badanych (27%).

Tabela 3

Czy, Pana(i) zdaniem:	Wskazania respondentów według terminów badań						
	IV '97	VIII '97	XII '98	V '99	XI '99	V 2000	IX 2000
	w procentach						
- Polska powinna najpierw naprawić, zmodernizować gospodarkę, a dopiero potem starać się o przyjęcie do Unii Europejskiej	48	43	50	58	62	58	58
- Polska powinna starać się jak najszybciej wejść do Unii Europejskiej, ponieważ członkostwo w Unii przyspieszy naprawę, modernizację gospodarki Polski	40	39	34	26	27	29	27
Trudno powiedzieć	12	19	16	16	11	13	15

Przekonanie, że Polska jest jeszcze zbyt słaba gospodarczo, aby wejść do Unii Europejskiej, przeważa niemal we wszystkich grupach społeczno-zawodowych, ale szczególnie silne jest ono wśród rolników (81% wskazań). Wyjątek stanowią badani z wyższym wykształceniem oraz mieszkańcy największych miast, spośród których co drugi opowiada się za jak najszybszą integracją (odpowiednio: 49% i 50%).

W elektoratach partyjnych opinie w tej kwestii są zróżnicowane. Zwolennicy UW najczęściej (55%) przychylają się do postulatu szybkiego wejścia do UE postrzeganego jako katalizator przyspieszenia modernizacji gospodarczej. Wśród sympatyków AWS przeważa pogląd, że Polska przed przystąpieniem do Unii powinna zmodernizować gospodarkę. Również zwolennicy partii opozycyjnych - SLD i PSL - w większości chcieliby opóźnienia integracji do czasu pełniejszej realizacji reform gospodarczych.

Tabela 4

Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych	Czy, Pana(i) zdaniem:		
	Polska powinna najpierw naprawić, zmodernizować gospodarkę, a dopiero potem starać się o przyjęcie do Unii Europejskiej	Polska powinna starać się jak najszybciej wejść do Unii Europejskiej, ponieważ członkostwo w Unii przyspieszy naprawę, modernizację gospodarki Polski	Trudno powiedzieć
	w procentach		
UW	39	55	6
AWS	50	37	13
SLD	63	30	7
PSL	71	9	20

Opinię, że Polska nie jest jeszcze gotowa do integracji, podzielają nie tylko osoby przeciwnie naszemu członkostwu w UE (82%), ale także niemal co drugi zwolennik integracji (48%).

OCENA DOTYCHCZASOWYCH STOSUNKÓW POLSKI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ

W ostatnim okresie pogorszyło się postrzeganie dotychczasowych stosunków Polski z krajami Unii. Obecnie co drugi badany (wzrost od maja o 6 punktów) uważa, że są one korzystne przede wszystkim dla państw skupionych w tej organizacji. Jako przynoszące profity głównie Polsce określa je 6% respondentów, a co czwarty (26%) jest zdania, że są one obustronnie korzystne. Pomijając drobne wahnięcia, można stwierdzić narastanie od roku '96 przekonania, iż relacje między Polską a UE przynoszą więcej korzyści Unii niż naszemu krajowi.

Tabela 5

Jak Pan(i) ocenia dotychczasowe stosunki między Polską a Unią Europejską? Komu przynoszą one więcej korzyści?	Wskazania respondentów według terminów badań									
	VII '93	III '94	V '95	V '96	VIII '97	VIII '98	V '99	XI '99	V 2000	IX 2000
	w procentach									
Państwom UE	41	38	31	19	28	39	39	47	44	50
Polsce	5	8	11	11	11	7	8	8	8	6
Jednakowo - Polsce i UE	27	26	33	46	35	30	30	27	29	26
Trudno powiedzieć	27	27	26	24	27	24	23	17	19	18

Dotychczasowe stosunki Polski z Unią Europejską relatywnie najlepiej postrzegają uczniowie i studenci, generalnie ludzie młodzi - do 24 roku życia oraz badani z wyższym wykształceniem, a spośród grup zawodowych - kadra kierownicza i inteligencja i - co ciekawe - robotnicy niewykwalifikowani. Podobnie jak w maju w dalszym ciągu krytycznie oceniają stosunki naszego kraju z UE - jako korzystne głównie dla państw Piętnastki - przede wszystkim rolnicy (64%), a w mniejszym stopniu także: pracownicy umysłowi niższego szczebla oraz pracujący na własny rachunek (po 57%).

Postrzeganie dotychczasowych relacji między Polską a Unią Europejską ma zasadnicze znaczenie dla aprobaty naszego członkostwa w tej organizacji.

Tabela 6

Jak Pan(i) ocenia dotychczasowe stosunki między Polską a Unią Europejską? Komu przynoszą one więcej korzyści?	Gdyby obecnie odbywało się referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, to czy głosował(a)by Pan(i):		
	za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej	przeciw przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Państwom UE	43	42	15
Polsce	81	8	11
Jednakowo - Polsce i UE	86	7	7
Trudno powiedzieć	34	17	49

Można mówić o niemal powszechnym poparciu dla integracji wśród osób zadowolonych z rozwoju wzajemnych kontaktów (określających je jako korzystne głównie dla Polski lub na równi dla obu stron). Natomiast wśród oceniających je krytycznie (jako korzystne głównie dla państw UE) zdania są podzielone: 43% jest za integracją, 42% przeciw.

Mimo stosunkowo dużej akceptacji członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej nadal dominuje przekonanie, że priorytetem powinno być wzmocnienie gospodarki przed przystąpieniem do tej organizacji, a nie szybki termin. Utrzymuje się również poczucie, że to w głównej mierze państwa Piętnastki odnoszą korzyści z zacieśniania naszych wzajemnych kontaktów. Należy sądzić, że źródłem tego rodzaju opinii są utrzymujące się negatywne oceny stanu polskiej gospodarki. Prawdopodobnie niepokój rolników budzą także możliwości dostosowawcze naszego rolnictwa i obawy przed konkurencją na rynku zbytu.

Opracowała

Macieja FALKOWSKA

A N E K S

Tabela 1. Gdyby w Polsce odbywało się referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, to czy głosował(a)by Pan(i):
 1 - za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej;
 2 - przeciw przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej
 (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	55	26	19	1077
Płeć				
Mężczyźni	60	28	12	511
Kobiety	50	25	25	566
Wiek				
18-24 lat	67	24	9	154
25-34	62	19	19	190
35-44	56	27	17	216
45-54	53	31	16	213
55-64	48	33	19	118
65 lat i więcej	43	25	32	186
Miejsce zamieszkania				
Wieś	48	31	21	397
Miasto do 20 tys.	56	24	20	124
20-100 tys.	48	30	22	207
101-500 tys.	66	20	15	210
501 tys. i więcej mieszk.	69	18	13	140
Wykształcenie				
Podstawowe	40	33	27	309
Zasadnicze zawodowe	55	29	16	299
Średnie	62	23	15	371
Wyższe	76	9	15	97
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	76	14	10	64
Prac. umysł. niż. szczebla	59	26	15	103
Pracownicy fiz.- umysł.	51	31	18	86
Robotnicy wykwalifikowani	62	26	12	111
Robotnicy niewykwalifik.	49	30	21	41
Rolnicy	31	53	16	45
Pracujący na własny rach.	61	21	18	59
Bierni zawodowo				
Renciści	46	28	26	140
Emeryci	46	30	24	200
Uczniowie i studenci	75	13	12	71
Bezrobotni	56	25	19	107
Gospodynie domowe i inni	63	15	22	53
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	62	24	15	207
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	61	24	15	77
sekt. pryw. poza rolnict.	59	26	15	210
prywatnym gosp. rolnym	30	54	17	56
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	51	35	14	135
276-399	57	25	18	127
400-549	53	28	20	205
550-799	52	31	17	154
Powyżej 799 zł	68	19	13	182
Ocena własnych war. mater.				
Złe	46	32	21	368
Średnie	56	26	18	462
Dobre	66	18	16	248
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	51	15	35	59
Raz w tygodniu	52	30	18	559
1-2 razy w miesiącu	52	28	20	162
Kilka razy w roku	61	21	17	199
W ogóle nie uczestniczy	65	21	14	98
Poglądy polityczne				
Lewica	57	28	14	330
Centrum	60	24	17	281
Prawica	63	24	13	255
Trudno powiedzieć	35	29	36	212

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem: 1 - Polska powinna najpierw naprawić, zmodernizować gospodarkę, a dopiero potem starać się o przyjęcie do Unii Europejskiej; 2 - Polska powinna starać się jak najszybciej wejść do Unii Europejskiej, ponieważ członkostwo w Unii przyspieszy naprawę, modernizację gospodarki Polski

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	58	27	15	1075
Płeć				
Mężczyźni	60	29	11	511
Kobiety	57	25	19	564
Wiek				
18-24 lat	61	35	4	154
25-34	66	23	11	190
35-44	56	28	16	216
45-54	55	29	15	213
55-64	58	24	18	117
65 lat i więcej	55	20	26	185
Miejsce zamieszkania				
Wieś	67	18	15	395
Miasto do 20 tys.	53	29	18	124
20-100 tys.	58	23	19	207
101-500 tys.	56	30	14	210
501 tys. i więcej mieszk.	42	50	8	139
Wykształcenie				
Podstawowe	62	14	24	308
Zasadnicze zawodowe	62	23	14	299
Średnie	56	34	10	371
Wyższe	43	49	9	97
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	43	46	11	64
Prac.umysł.niż.szczebła	60	26	13	103
Pracownicy fiz.-umysł.	69	19	12	86
Robotnicy wykwalifikowani	58	30	13	111
Robotnicy niewykwalifik.	64	17	18	41
Rolnicy	81	9	10	45
Pracujący na własny rach.	47	37	16	59
Bierni zawodowo				
Renciści	63	16	21	140
Emeryci	53	26	21	198
Uczniowie i studenci	56	44	0	71
Bezrobotni	60	24	16	107
Gospodynie domowe i inni	51	33	15	53
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	59	26	14	207
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	61	26	13	77
sekt. pryw. poza rolnict.	53	35	12	210
prywatnym gosp. rolnym	77	7	16	56
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	61	23	15	135
276-399	57	20	23	127
400-549	65	22	13	203
550-799	57	29	13	154
Powyżej 799 zł	50	42	8	182
Ocena własnych war. mater.				
Złe	56	21	22	366
Średnie	63	24	13	462
Dobre	53	39	9	248
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	48	28	24	59
Raz w tygodniu	60	27	14	557
1-2 razy w miesiącu	58	26	16	162
Kilka razy w roku	58	27	15	199
W ogóle nie uczestniczy	58	26	16	98
Poglądy polityczne				
Lewica	66	26	8	328
Centrum	53	34	13	281
Prawica	56	35	9	254
Trudno powiedzieć	56	8	36	212

Tabela 3. Jak ocenia Pan(i) dotychczasowe stosunki między Polską a Unią Europejską?
 Komu przynoszą one więcej korzyści? 1 - Państwom Unii Europejskiej;
 2 - Polsce; 3 - Jednakowo - Polsce i Unii Europejskiej
 (%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	50	6	26	18	1076
Płeć					
Mężczyźni	56	7	27	10	511
Kobiety	44	5	25	25	564
Wiek					
18-24 lat	42	8	36	14	154
25-34	49	7	29	14	190
35-44	58	6	22	14	216
45-54	58	5	21	16	213
55-64	48	5	27	20	118
65 lat i więcej	40	5	24	31	185
Miejsce zamieszkania					
Wieś	50	4	26	20	395
Miasto do 20 tys.	56	8	21	14	124
20-100 tys.	55	5	18	21	207
101-500 tys.	45	9	27	19	210
501 tys. i więcej mieszk.	44	6	40	10	140
Wykształcenie					
Podstawowe	45	4	24	27	308
Zasadnicze zawodowe	51	7	26	17	299
Średnie	54	6	26	14	371
Wyższe	47	11	31	11	97
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	46	14	28	13	64
Prac. umysł. niż. szczebla	57	2	28	13	103
Pracownicy fiz. - umysł.	55	6	25	13	86
Robotnicy wykwalifikowani	51	7	29	13	111
Robotnicy niewykwalifik.	46	12	27	16	41
Rolnicy	64	2	16	18	45
Pracujący na własny rach.	57	3	21	18	59
Bierni zawodowo					
Renciści	43	3	26	28	140
Emeryci	48	6	22	23	199
Uczniowie i studenci	42	12	36	10	71
Bezrobotni	48	6	29	17	107
Gospodynie domowe i inni	53	1	24	22	53
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	54	6	26	13	207
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	45	12	29	15	77
sekt. pryw. poza rolnict.	52	6	27	15	210
prywatnym gosp. rolnym	62	5	15	17	56
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	53	7	27	13	135
276-399	53	7	20	20	127
400-549	56	4	24	16	203
550-799	55	7	21	17	154
Powyżej 799 zł	44	6	37	13	182
Ocena własnych war. mater.					
Złe	53	6	23	19	366
Średnie	52	4	25	18	462
Dobre	42	9	32	17	248
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	39	7	28	26	59
Raz w tygodniu	52	6	24	18	558
1-2 razy w miesiącu	54	4	28	15	162
Kilka razy w roku	49	5	29	17	199
W ogóle nie uczestniczy	42	9	29	21	98
Poglądy polityczne					
Lewica	56	4	29	11	328
Centrum	55	7	27	11	281
Prawica	47	10	29	15	255
Trudno powiedzieć	38	4	16	43	212